

TENTOONSTELLING

VAN

Schilder- en andere Kunstwerken

VAN

LEVENDE MEESTERS,

IN DE KUNSTZALEN DER MAATSCHAPPIJ

ARTI ET AMICITIAE.

II.

(Vervolg van N°. 300.)

- L. Meijer. — J. B. Tétar van Elven. — J. Bosboom. — S. L. Vermeer. — J. van der Maaten. — A. H. de Bruine. — H. Walraven. — H. Koekoek Jr. — A. Stevens. — Hein. — H. D. Kruseman van Elten. — J. E. Masurel. — J. Portels. — M. F. L. Martingeb. Schot. — C. Rochussen. — C. Sallia van Doorn. — J. Burgers.

De rangschikking en plaatsing van eene verzameling schilderijen, die eene moderne tentoonstelling uitmaken, hangt meestal van het toeval af, of liever van den smaak en de willekeur der met het rangschikken belaste personen. Wij vinden het dus bijzaak dat een verslag omtrent die schilderijen aan de fantasie van den daarmede belaste bezoeker moet overgelaten worden.

Wat ons betreft, wij zullen daarvan als een recht gebruik maken. Wij zijn volstrekt niet voornemens beschouwingen over aesthetica uit onze pen te laten vloeijen, dan slechts voor zoo verre die bij onze personele indrukken te pas komen.

Wij nemen dus aan, dat het ons geoorloofd is, de zalen en zig-zag te doorloopen, en ons geheel aan onze lumen over te geven. Wij meenen dan ook zonder uitputting de zalen verlaten, met het voornemen er keeren weder heen te gaan.

De natuur is een veel omvattend boek, voor iedereen opengeslagen, waar elke school, elk kunstenaar de bladzijde vinden kan, die voor hem past. Voor de een is het een grammatica, rhetorica of leer der uiterlijke voordragt, die zij ernstig bestudeeren om zich de middelen eigen te maken, huns gedachten zuiver weder te geven. Voor anderen is het, het onvergankelijke werk, waaronder de kunst hare verklaring schrijft; het bevat den tekst der oorspronkelijke poësie, die de schilder tracht weder te geven. De adepten (ingewijden) van het edele grondbeginsel — de kunst om de kunst — vinden in de naauwkeurige teruggave van het thema, door de natuur aangegeven, de verklaring van het enigste problema, dat de kunstenaar op te lossen heeft.

De volgelingen van het tegenovergestelde principe, zien in de natuur niets anders dan het middel; voor hen is de kunst slechts de overdraver lofdenaar ter dienste van religie of philosophie. Zij schilderen of beeldhouwen, omdat zij niet willen of kunnen zingen of schrijven. Zij houden beelden uit marmer, of schilderen figuren, terwijl hun geest op alles behalve op de natuur gericht is.

Het gevoel van een of ander is, dat de kunstenaar die zich aan de werkelijkheid houdt, die niets schilderachtiger ziet dan het inderdaad is; die zijn gevoel en in stelt goed te modelleren, zich zorg af te werken, voortdurend peinzende, om een goede werkmansier te krijgen, ten einde den aanehouwer te vleijen, en zijne kleuren goed te combineren, dat zulk een kunstenaar bepaald de algemeene opmerksaamheid tot zich trekt. Zijne werken zijn gemakkelijk te begrijpen, aangenaam voor het gezigt en van een uitmuntend effect.

De nestor onzer zeechilders, LOUIS MILLER, vergast ons op een gezigt van de Eaux-bonnes. Pyrenées. Tot ons leedwezen vernamen wij, dat deze verdienstelijke kunstenaar, die streken tot herstel van zijne gezondheid bezocht had en wij uitien hierbij den hartelijken wensch, dat de daar heerschende atmosfeer zoo goed op zijn gestel mag gewerkt hebben, als het aanshouwen van zijne schilderijen ons genezen gedaan heeft. Hij heeft ons inderdaad verrast, en het bewijs geleverd, dat hij de natuur onophoudelijk en onvermoeid bestudeerd.

J. B. TETAR VAN ELVEN voert ons naar Rome, zijn kerkgezigt is helder en goed van kleur, ook zijne andere ingezondene stukken verdienen alleen daarom lof, dewijl men er rusteloze studie en voortdurende in bespreken mag.

Van C. SALLIA VAN DOORN vinden wij twee allerliefste stukken. Het een, N°. 286, Episcopus uit den Sleeswijk-Holsteinschen Oorlog, is wel wat partijdig voorgesteld. Een Prussisch infanterist tire a quatre epingles transporté door een Holsteiner, wiens min of meer gehandene uniform; hoewel in alle opzichten goed gepast, schijnt aan te duiden, dat hij zich maar te veel met de zaak niet heeft last; in het gezicht der schied, dat het bescheid dat de krijgsvangene aan den vijand leidt, onze verwondering doet, althans het heft den kop omhoog op sene wijze alsof het zeggen wilde — daar begrijp ik niets van.

N°. 287, Smokkelaars, is een zeer uitvoerig bewerkte schilderij, ofschoon de figuren wellicht met een anderen naam betiteld konden worden.

Onder N°. 14 zien wij sene kerk van Dippin, door J. BOSBOOM. Dit keurig kabinetstukje moet door uitsluiting van de islets metieken in dat gewelf. Bosboom is en blijft eene dier zeldzame talenten, die men alvoo met dezen of genen ouder meester vergelijken kan. Daar velen vinden wij nog twee allersaamsame schilderijetjes, namelijk N°. 99 van S. L. VERMEER en (het nummer ontbrak) een landschap van J. VAN DER MAATEN. Een grooter verschil van opvatting kan men wel aantwijzen, en beide landschappen, in hun genre even schoon, hangen toch zoo rustig nevens elkander. Het landschap N°. 18 van A. H. DE BRUINE is een goed schilderij; hier en daar wat dommelig. N°. 207, De kleine badende van, zóo ik meen, een vroeger student, J. WALRAVEN, heeft vele goede kwaliteiten, alleen zouden wij de voeten van het kind zuiverder geteekend en meerder afgewerkt wenschen te zien.

M. KOEKOEK Jr. drukt met eer de vorststapen zijns vaders. Hij heeft onder N°. 281, De Haven van Lerwick (Engelsche kust) bij buijg vester voorgesteld. Zijne behandeling wordt vlog en ongewoong. Het komt ons alleen voor, dat (wij hebben ook de verschillende gedeelten der Engelsche kust gezien) zijn wat te kleurig is.

H. D. KRUSEMAN VAN ELTEN laat ons eene burch in de Heide zien, zoo waar en zoo natuurlijk, dat men dat landschap in natura als door een venster wans te zien. Dat nu is een waarlijk volgeling der realistische school, zoo als wij die begrijpen, en zoo als ook W. EISENBRUCH en van der Maaten die opvat. Die schilderijen mogen minder mooi zijn, zij bevatten des te meerder waarheid.

Die burch is een echt Hollandsch schilderij, van sene frische kleur, en toch krachtig van toon. Hoewel het mogelijk mindere poëzie dan zijne vroegere stukken bevat, herkent men toch Kruseman van Elten, de schilder luffhebber der natuur, oplettend bij zijne studien, scrupuleus om die weder te geven. Wij zullen hem weldra als een onzer eerste landschapchilders, erkennen.

De door J. E. MASUREL gezondene Groentenhandel, N°. 329, bevat bij vele goede, verscheidene mindere kwaliteiten. De accessoires zijn fiks, de figuren minder fiks aangezet en worden porcelainachtig. E. P. MIRAN, zoud een fraai Boesgezigt bij Winter. — Het Morgengedeb van A. VAN DOORN is niet onterdienstelijk; het invalend licht is zeer goed. De positie van het meisje is echter minder gunstig gekozen. J. PORTELS, laat ons Rebecca zien, zich toovijende met hare kleinsoden. De Israëlieten van vroegeren tijd hadden een buitengewoon smaak, om hune zaken smakelijk voor te dragen; origineel als ge wilt, maar toch wat luchtig en wuf. Rebecca is eene schoone vrouw, en het penseel, dat die ontrokken schildert, behoort aan een meester; de kleur van het vleesch is zeer goed, het bloed stroomt onder die doorschijnende huid, als in dat schoone lichaam ademt jeugd en kracht.

Wellicht dat er azubertantie in sommige vormen bestaat. Intussen vind ik, dat Elissar een fijne kenner was. Het gelaat is fijn en gedistingeerd, de pose charmant, en het beste compliment, dat men den goeden smaak van den heer Portels kan geven, is: dat de dames van dat beeld hune bliken niet behoeven af te wenden.

De onnabrief van A. STEVENS N°. 178 heeft ons minder bevalen. Dat nauwje heeft weinig sympathie bij ons opgewekt. Wij vinden het sops jammer, dat mannen van talent onbeduidende onderwerpen schiederen. Het komt mij voor, dat die vrouw ten gevolge van den hartocht, die haar schijnt te verteren, niet lang meer leven zal, maar toch wensh ik haar graf met bloemen te bestrooijen, wanneer M. F. L. MARTINGEB. SCHOT mij toestaat, er eenigen uit hare vaas te nemen.

De Valkenjagt van C. ROCHUSSEN is, zoo als altijd, geestig uitgevoerd, en hoewel wij ons nog niet geheel met de behandeling van H. J. BURGERS versoren kunnen, moeten wij rondborstig verklaren, dat zijn Portiere en uitmuntend schilderij is. Dat is geen beeld, dat is die man bij wien wij lieve, die daar in zijne kamer zit, waar ook niet de kleinste onoprechtheid uitgaat. De gelijkenis is niet alleen treffend, maar het karakter trouw weder gegeven.

Wij treffen, onder N°. 222, Haenhoofden van de Engelsche kust, van F. A. BERTHUS DE GROOT aan. Is die benaming wel juist, moet het niet "De Haven van Boulogne zijn?" sijn van onzer vrienden, daar pas van daan gekomen, verneem haar slijde hante te herkennen. Het is een zeer goed a vol d'oiseau bewerkte schilderij, beter dan wat wij op de vorige tentoonstelling gezien hebben. Het verheugt ons dan ook, dat het stuk spoedig verkocht was.

In het geheel zijn aangekocht door de Maatschappij ter bevordering van Beeldende Kunsten.

- N°. 6. W. J. VAN DEN BERGHE, te 's Hage. Het Stubbachdal in Tyrol. — 7. M. W. BILDES, te Amsterdam. Landschap. — 22. M. CALSCH, te Amsterdam. Vroeg scheiden. — 31. J. J. DREYER, te 's Hage. Het lossen van hooi aan eene rivier. — 45. P. J. C. GABRIEL, te Brussel. Landschap in de omstreken van Aboude.

N°. 48. J. C. GREWE Jr., te Amsterdam. Eene wal, met op droog liggende vaartuigen, te Vlisningen.

- 49. (dito). Het Oosterdok te Amsterdam. (Teekening). — 57. J. H. L. DE HAES, te Brussel. Landschap met een jonge stier. — 64. G. HERBERAART, te Amsterdam. Landschap bij buijg weder (teekening). — 70. H. HOLLANDER Can., te Amsterdam. De voorjaardag. — 72. J. T. HOPPENBROUWERS, te 's Hage. Winterlandschap. (Teekening). — 91. E. KOSTER, te Haarlem. Stil water met schepen. (Teekening). — 94. MARTINUS KUYTENBROUWER, te Parijs. De vermoeide jager. — 104. MAURITS LEON, te Amsterdam. Wakende. — 107. J. J. VAN DER MAATEN, te 's Hage. Gezigt in het Haagsche Bosch. — 109. A. MAUYE, te Haarlem. Landschap met vee. — 115. JOS. MOERENHOUT, te Antwerpen. Wintergezigt met paarden. — 117. A. MÖLLINGEB, te Utrecht. Achtermiddag aan den krommen Rijn. — 119. Dito. Hollandsch landschap bij buijg weder (teekening). — 180. MEJ. ALIDA STOLK, te Lyon. Bloemen (teekening). — 181. F. SPOTENBEEK, te 's Hage. Hollandsch landschap met vee bij morgenstond. — 183. Dito. Een landschap met vee (teekening). — 184. J. A. B. STROEBEL, te 's Hage. Een korenmolen van binnen. — 188. J. TAANMAN, te Amsterdam. De zuerver. — 193. JOH. HEED. VELDTHUYZEN, te Amsterdam. Luther in het jaar 1510 enz. — 200. S. L. VERVEER te 's Hage. Stadswal (teekening). — 206. A. WALDORF, te Amsterdam. Stuurder met schepen. — 208. W. J. WALBER, te Amsterdam. Landschap (teekening). — 214. A. J. VAN WINGAERT. Landschap (teekening). — 227. A. EYBERN, te Amsterdam. Stadsgazigt te Hoorn. — 284. M. F. L. MARTIN, geb. SCHOT, te Rotterdam. Eene vaas met bloemen.

en op de Stedelijke Tentoonstelling: C. CUNAKUS, Staande hond. R. CHAEYANGEB, Voor beiden moeilijck. W. A. VAN DEVENTER, Gezigt op Amsterdam.

Door particulieren en het paviljoen te Haarlem: N°. 1. AUG. ALLEBÉ, Amsterdam. Lente. — 2. Dito. Tijd en plaats. — 8. A. GERRARD BILDES, Amsterdam. Hollandsch landschap met schapen. — 9. dito. Een achtermiddag. — 24. LOUIS CHANTAL, Amsterdam. Studieblad (teekening). — 27. C. CUNAKUS, Koudekerk, Jagthonden. — 28. J. DARMEN, te Amsterdam. Geldersch Landschap. — 32. W. A. VAN DEVENTER, te Amsterdam. Strandgezigt te Katwijk. — 83. J. F. VAN DEVENTER, te 's Hage. Landschap aan eene rivier. — 37. LOUIS VAN EYVEN DORENS. Dagelijksch Werk. — 47. P. F. GREIVE, te Amsterdam. Fas uit Zee. — 66. JOH. HILVERDINK, te Amsterdam. Stil water met Vaartuigen. — 68. Dito. Riviergezigt. (teekening). — 76. A. HULK, te Haarlem. Stil Water. — 78. D. F. JAMES, te Amsterdam. Het Gebed voor het Ontbijt. — 88. A. H. DE KONING, Haarlem. Weide met vee. — 90. E. KOSTER, Haarlem. Gezigt nabij Overschie. — 92. H. D. KRUSEMAN VAN ELVEN. Landschap in de omstreken van Utrecht.

111. C. H. MEINERS, Oosterbeek. Landschap aan de Kringbeek. — 137. H. E. BRYTENS, Amsterdam. Een muziekpartij. — 141. W. ROELOFS, Brussel. Eene slootkant te Aboude. — 146. J. ROSEBEE, Dordrecht. Eene moeder met twee kinderen. — 147. Twee figuren (Kaarslicht). — 151. G. J. ROTH, te Amsterdam. Landschap. — 157. A. SCHEERHOUT, te 's Hage. Wintergezigt. — 161. H. A. SCHOOTENS, te Amsterdam. De oude Jager. — 171. C. SPRINGER, te Amsterdam. Het huis van Maarten van Rossum. — 185. A. STREINING Jr., te Deventer. Een trapoorlog met figuren. — 187. G. H. DE SWART, te Arnhem. Landschap aan het Eem. Waldstettere wies. — 195. W. VERHOEUT, te Haarlem. Eene veldpartij. — 218. J. VAN DER BEEK, te Amsterdam. Een veldpartij. — 221. H. VAN DER SANDE, BAKKUSSEN. Boornijk landschap bij avondstond.

222. F. A. BERTHUS DE GROOT, Haenhoofden. — 236. JOH. HILVERDINK, te Amsterdam. Landschap bij ondergaande zon. — 239. A. HULK, te Haarlem. Stil water. — 242. J. ISRAELS, te Amsterdam. Ankeke. — 257. J. ROUSSE, te Dordrecht. Huisselijk tafereel. — 258. J. A. RUST, te Amsterdam. Stadsgezichten. — 267. J. C. G. ZEITS, te Amsterdam. Voortpaal met figuren.

Boekaankondiging.

Door den boekhandelaar H. J. van Kesteren, te Amsterdam, is dezer dagen eene brochure in het licht gegeven, ten titel volgende: "Leta over geldbelegging in industriële zaken, Amsterdam, 1860. Zelden hebben wij een werkje gelezen, dat in eenige weinig bladzijden, een zoo gewichtig onderwerp met zoo veel helderheid en juistheid behandelt.

Reeds op de eerste bladzijde toont de schrijver aan, dat de hoofdoorzaak, waarom de geldbelegging in industriële zaken zoo impopulair is in ons vaderland, in het heerschende denkbeeld moet gezocht worden, dat Nederland bij uitnemendheid een land van handel en scheepvaart is."

Daar het echter — gelijk ook de schrijver zelf op blz. 14 verklaart — van algemeene notorieit is: dat handel en industrie's óf inig met elkander zijn verbonden, dat de eene zonder de andere niet kan gedacht worden; dat wijders de scheepvaart beiden onvermijdelijk behoef, en dat zelfs de landbouw is opgenomen in het verbond, door de industrie reeds vroeger met de wetenschap geelaten", zoo wijst hij er, op grond van 'dit alles, met nadruk op, dat Nederland, deze hoofdwaarheden uit het oog verliezende, en den handel binnen onsemaandig eene grenzen beperkende, voor den onbevangen beoerdelaar, zelfs op den titel van handelsstaat bij uitnemendheid, in de eigenlijke betekenis des woors, geene aanspraak kan maken! Nederland immers streeft naar het onbestaanbare, namelijk handel zonder industrie, en daarom stelt de schrijver, met recht, op blz. 5, de volgende vragen:

"Zijn onze hoofdhandel en scheepvaart niet meer bij voorkeur de hulpmiddelen der industrie in de koloniën? — Het opsporen van nieuwe bronnen. — het voor eigene rekening en risico uitzenden naar — of het aanvoeren van ladingen uit — handels- of stapelplaatsen, die weinig of niet zijn bekend, of van artikelen, waarvan nog geene markt is gevestigd, is zulke een algemeen of wel een hoogst zeldzaam verschijnsel?"

"Wordt de Nederlandsche handel niet veeleer een commissiehandel en de scheepvaart eene vrachtwart? en blijkt de eerste grief tegen industrie, bij het aannemen dezer stelling, niet onjuist te zijn?"

Maar, ook dit is nog niet alles. Ware Nederland nog een handelsstaat, gelijk het dit in de dagen onder wakere, ondernemende voorvaderen was, tijdgeest en de gevorderde wetenschap zouden het onvermijdelijk, om handel en industrie niet langer te scheiden, als van zelve aantoonen. Er bestaat echter nog een ander groot kwaad. Onverkenbare miljoenen schats worden daarenboven nog aan het openbare handelsverkeer onttrokken, en zijn, in verschillende staatspapieren belegd, als in de doode hand gebracht.

Tegenover de nadeelen nu, die hieruit direct en indirect voor het productief maken van het nationale vermogen worden geboren, schetst de beschrijver de groote voordelen, welke er, door het in omloop brengen van deze kapitalen en hune aansiening voor handel en industrie van elken aard, zowel individueel als algemeen zouden verkregen, en welke bronnen van welvaart over het geheele vaderland daardoor zouden geopend worden.

Na nu ook nog met nadruk op de dwaasheid gewezen te hebben, om het grootste gedeelte van zijn vermogen in staatspapieren te beleggen, en het dus te eenemaal afhankelijk te maken van gebeurtenissen en omstandigheden, waarop men zelf niet den minsten invloed kan uitoefenen, almede de stelling, dat ons land, bij gemis aan vele grondstoffen, voor de industrie niet geschikt ware, o. a. door het voortbeeld van Englands bloeiende katoenspinnerijen — waarvoor trouwens de grondstoffen insgelijks uit den vreemde moet beschikt worden — wederlegd te hebben, toont hij aan, van welk gewigt en ontwakende geest voor industrie juist in het handelsrijke Nederland op de ontwikkeling onzer rijke Oost-Indische buitenbezittingen zou kunnen worden, en hoe spoedig b. v. Sumatra en Borneo in een ander Java zouden herchapen zijn.

Na zóó, krachtens dit alles, de noodzaak, aeneid betoogd te hebben, om handel en industrie als eene onafscheidebare eenheid te beschouwen, komt de schrijver, bij de overweging der vraag, wat er thans, daar zoo vele aanzienlijke kapitalen, gelijk wij zeiden, als in de doode hand zijn geblijven, diende gedaan te worden, om door een bezadigden, verstandigen en geleidelijken overgang, zonder sprongen en botsingen, uit den met uittering dreigenden toestand te geraken, tot de volgende resultaten:

"De industrie vraagt slechts een deel van de overgespaarde renten — van het jaarlijkse overvloedige inkomen — een gedeelte van hetgeen toevallig los komt; zij weet dat de kapitalen spoedig genoeg zullen vloeijen, als zij slechts behoorlijk gekend zal zijn en naar waarde geschat. En zij weet dat, terwijl de miljoenen aan staatschulden be-

steed, meestal strekken om ellende, verwoesting en vernieling te beredend, zij de kunsten des vredes kweekt, waardoor een welvaart geboren wordt, die beschaving en ontwikkeling, ja verbroedering onder de volken, medebrengt. — Doch genoeg. — Wij zouden enthousiast worden over industrie en wij willen vooral wijzen op het gevaar van de mania voor fondsen. Moge dit schrift een strijdschrift worden. — Men zal vergeefs beproeven te weten wie het schreef. In welbekende kringen sal het niet populair worden gemaakt. Men is niet licht populair in een land — heeft onlangs een bekwam man van een niet minder bekwam man herinnerd — indien men niet met zijn volk de fouten gemeen heeft. — Laat men strijden tegen hetgeen, dat in deze bladzijden geschreven werd. De pamphlet is a pour objet que la triomphe de la vérité. — Ons arsenal is nog niet ledig. — Moge bovenal uit dien strijd voor het Nederlandsche volk recht duidelijk worden — wat hune ware belangen zijn — en dat Koning Willem III bij het aanvaarden zijner regering is recht heeft gezegd: "Het is eene schoone roeping Koning van zulk een Volk te zijn". Van ganser harte verenigen wij ons met deze woorden des schrijvers. Van ganser harte wenschen ook wij, dat de kleine, maar in hare 15 bladzijden zoo gehaltrijde brochure, algemeen gelezen, en de wijsfijal eener algemeene bespreking worde, opdat onze landgenooten ook bij tijds wakker worden geschud uit den gevaarlijken dut, waarin zoohet tot gemak — het coupon-knippen kost toch zoo weinig inspanning en moeite — hen gedompeld heeft, en waaruit zij wel eens, maar dan gewis te laat, met schrik zouden kunnen opgewekt worden.

KUNSTNIEUWS.

Stads Schouwburg, OF HET LEIDSCHPEELIN. — Hier zagen wij in de afgelopen week alweder niets dan het kluchtspel De huijgapan van mijn oom, en wel een Duitsch kluchtspel, met Duitsehe namen, en Hollandsche (Amsterdamsche) karakters. Het schijnt dat tegenwoordig dergelijke stukken alleen voor onze stads-schouwburg geëigend zijn, want een talrijk publiek woonde de voorstelling bij, en de actoren speelde uitmuntend; vooral de heer A. Vink Jr. en Kistemaker kweten zich met veel talent van hune respectieve taak. knfn de hoogere rangen vooral amuseerden zich perfect, en wij de gedaachte niet onderdrukken, Intusschen het publiek wil het nu eenmaal zoo; de acteurs zijn volmaakt op hun plaats, en wij kunnen dus de directie, bij het geven van dergelijke stukken, gerustelijk eivolle zaken voorspellen. Doch, Fuyes, mes souvenirs!

Morgen (Maandag) zal de benefiet-voorstelling plaats hebben van Mr. Piccini, en bestaat uit: Een avontuur onder Karel IX van Frankrijk, drama in drie bedrijven. Wij twijfelen niet, of het publiek zal, door eene ruine opkomst, dezer verdienstelijke actrice een blijk van sympathie geven.

Italiaansche opera.

In de afgelopen week werd nog tweemaal Mercaderes II Giuramento opgevoerd, welke opera reeds vroeger door ons besproken is geworden.

Voor aanstaanden Dingsdag is Verdi's Rigoletto geëffcheerd, welke opera, waar zij ook gespeeld is geworden, door het publiek met genoegeen goeheid en gezien is. Wij twijfelen dus niet, of die opvoering zal ook hier ons talrijk kunstminnend publiek naar den schouwburg lokken.

De inhoud dezer opera komt hoofdzakelijk hierop neder. Rigoletto, hofnar van een wellustig vorst, heeft eene buitengewoon schoone dochter, die door den vorst gezien, geschaekt en door geweld zijne minnares wordt. Rigoletto, niet wetende waar zich zijne dochter bevindt, verneemt eindelijk waar zij hem zoo dierbaar kind gebleven is, en zweert zijnen laaghartigen meester den dood.

Met goed koopje bij den dol van een bravo, die den vorst den volgenden nacht moet treffen, wanneer deze weder een meisje bezoeken gaat, welke hetzelfde lot van Rigoletto's dochter wacht. Deze laatgemelde achter heeft het plan van haar vader vernomen, en daar zij zeer hartstogtelijk op den vorst is verliefd geworden, neemt zij het besluit, hets te reddat.

Het meisje, dat de vorst dien nacht bezoeken zal, is juist de dochter van den door Rigoletto omgekochten bravo. Door bemiddeling nu van dit meisje komt de dochter van Rigoletto, in het gewaad van den vorst gekleed, op de plaats der bijeenkomst, en ontvangt den doodelijken stoot. Rigoletto betaalt den bandiet het loon zijner misdaad. Hij verlustigt zich in zijne wraak; maar op eenmaal hoort hij de stem van den vorst, die, onder het zingen van een vrolijk lied, zich verwijderd. Een ontzettend vermoeden rijst in zijne ziel op; hij ontloopt het geelaat van het slagtoffer en stort levenloos op het lijk van zijn kind neder.

Deze rolle-schets zal, naar wij gelooven, voldoende zijn, om de belangstelling op te wekken, te meer, als men in aanmerking neemt, dat door de middelen, die de directie bezit, genoegzaam effect kan gemaakt worden. Het ballet in het 's Hage, is een schouwburg, die op de opvoering van den Hollandschen schouwburg, de 218. J. VAN DER BEEK, te Amsterdam. Een veldpartij. — 221. H. VAN DER SANDE, BAKKUSSEN. Boornijk landschap bij avondstond.

222. F. A. BERTHUS DE GROOT, Haenhoofden. — 236. JOH. HILVERDINK, te Amsterdam. Landschap bij ondergaande zon. — 239. A. HULK, te Haarlem. Stil water. — 242. J. ISRAELS, te Amsterdam. Ankeke. — 257. J. ROUSSE, te Dordrecht. Huisselijk tafereel. — 258. J. A. RUST, te Amsterdam. Stadsgezichten. — 267. J. C. G. ZEITS, te Amsterdam. Voortpaal met figuren.

Salon des Variétés, in de Nes. Dingsdag-avond jl. werd door dit tooneelgezelschap voor het eerst, en gedurende den loop der week herhaaldelijk opgevoerd: De schoenlapper, drama-vaudeville in drie bedrijven. Dit stuk, eene episode uit de eerste Fransehe republiek ten onderwerp hebbende, heeft eene zeer goede strekking, gepaard aan eene onderhoudende en toch zeer geleidelijke ontwikkeling der intrigue, en verdient dan ook verreweg de voorkeur boven zoo vele gedroegtelijke geestescheppingen, waarmede de Fransehe literatuur ons meer dan te veel heeft bedield, en waarvan — naar wij met genoegeen hebben ontwaard — het Hollandsch publiek, aanvankelijk misschien er dorch verblind, toch allengans af keering is geworden, zoodat men bij onderscheidene onzer tooneeldirecties meer en meer de zucht heeft zien levendig worden, om door eene meer nauwkeurige zifting het kaf van het koren te scheiden en den meer gekuischten smaak van het tooneelminnend publiek te gemoet te komen. Inzonderheid komt der directie van den thans besproken salon de lof toe, eene der eersten te zijn geweest, die de goede pad weder ingelagen zijn. — Wat nu de uitvoering van het onderwerpelijk stuk betreft, niet te streng willoende oordeelen en evenmin ons aan vleitaal knunnende schuldijk maken, bepalen wij ons tot de verklaring, dat zij tamelijk wel gelaagd is. Zonder den goeden wil der overige vertooners te willen misaken, meenen wij het goede van den uitslag voornamelijk aan de heeren Hermans, in de vervulling der titelrol, en van Biene, als de schoenmakersleerling Barnabé, alsmede M. Larondelle, als Jacqueline, te mogen toeschrijven; evenwel mogen wijden eerstenomede de aanmerking niet onthouden, dat het soms afgebroke, soms ook te veel nadrukkelijke van zijne voordragt zijn overigens goed spel veelal benadeeld. De beide nog jeugdige artisten, de heer van Biene en M. Larondelle, verdienen alomins aanvaarding; zij beloven, bij goede studie en verkgien routine, veel goeds. De heer Gubbels (ridder de Beuval) had enige goede oogenblikken, doch bedierf vaak zijn spel, doordien hij veel te min roivast was. M. Hermans deed bijkbaar haar best, als Athanas de Montfort; zoo zij zich het steevende in hare voordragt kon ontweunen, zou zij ongetwijfeld veel winnen. Dan heer Rosenveld was de weinig levendige rol van den intendant Remy beschoren; men kon hem waarlijk niet beschuldigen, dat hij dit karakter te levendig voorstelde, zelfs niet dat die intendant alle reden tot verontwaardiging heeft; de heer Rosenveld bleef ook daar eene bewonderenswaardige kalmte en gelijkheid van geest behouden. — Benige herhalingen van reeds vroeger door ons besproken stukjes werden hier overigens met goed succes ten tonele gevoerd.

Wij herhalen dus onze wensch, om de zaal eivol te zien.

Salon des Variétés, in de Nes. Dingsdag-avond jl. werd door dit tooneelgezelschap voor het eerst, en gedurende den loop der week herhaaldelijk opgevoerd: De schoenlapper, drama-vaudeville in drie bedrijven. Dit stuk, eene episode uit de eerste Fransehe republiek ten onderwerp hebbende, heeft eene zeer goede strekking, gepaard aan eene onderhoudende en toch zeer geleidelijke ontwikkeling der intrigue, en verdient dan ook verreweg de voorkeur boven zoo vele gedroegtelijke geestescheppingen, waarmede de Fransehe literatuur ons meer dan te veel heeft bedield, en waarvan — naar wij met genoegeen hebben ontwaard — het Hollandsch publiek, aanvankelijk misschien er dorch verblind, toch allengans af keering is geworden, zoodat men bij onderscheidene onzer tooneeldirecties meer en meer de zucht heeft zien levendig worden, om door eene meer nauwkeurige zifting het kaf van het koren te scheiden en den meer gekuischten smaak van het tooneelminnend publiek te gemoet te komen. Inzonderheid komt der directie van den thans besproken salon de lof toe, eene der eersten te zijn geweest, die de goede pad weder ingelagen zijn. — Wat nu de uitvoering van het onderwerpelijk stuk betreft, niet te streng willoende oordeelen en evenmin ons aan vleitaal knunnende schuldijk maken, bepalen wij ons tot de verklaring, dat zij tamelijk wel gelaagd is. Zonder den goeden wil der overige vertooners te willen misaken, meenen wij het goede van den uitslag voornamelijk aan de heeren Hermans, in de vervulling der titelrol, en van Biene, als de schoenmakersleerling Barnabé, alsmede M. Larondelle, als Jacqueline, te mogen toeschrijven; evenwel mogen wijden eerstenomede de aanmerking niet onthouden, dat het soms afgebroke, soms ook te veel nadrukkelijke van zijne voordragt zijn overigens goed spel veelal benadeeld. De beide nog jeugdige artisten, de heer van Biene en M. Larondelle, verdienen alomins aanvaarding; zij beloven, bij goede studie en verkgien routine, veel goeds. De heer Gubbels (ridder de Beuval) had enige goede oogenblikken, doch bedierf vaak zijn spel, doordien hij veel te min roivast was. M. Hermans deed bijkbaar haar best, als Athanas de Montfort; zoo zij zich het steevende in hare voordragt kon ontweunen, zou zij ongetwijfeld veel winnen. Dan heer Rosenveld was de weinig levendige rol van den intendant Remy beschoren; men kon hem waarlijk niet beschuldigen, dat hij dit karakter te levendig voorstelde, zelfs niet dat die intendant alle reden tot verontwaardiging heeft; de heer Rosenveld bleef ook daar eene bewonderenswaardige kalmte en gelijkheid van geest behouden. — Benige herhalingen van reeds vroeger door ons besproken stukjes werden hier overigens met goed succes ten tonele gevoerd.

salon des Variétés, in de Nes. Dingsdag-avond jl. werd door dit tooneelgezelschap voor het eerst, en gedurende den loop der week herhaaldelijk opgevoerd: De schoenlapper, drama-vaudeville in drie bedrijven. Dit stuk, eene episode uit de eerste Fransehe republiek ten onderwerp hebbende, heeft eene zeer goede strekking, gepaard aan eene onderhoudende en toch zeer geleidelijke ontwikkeling der intrigue, en verdient dan ook verreweg de voorkeur boven zoo vele gedroegtelijke geestescheppingen, waarmede de Fransehe literatuur ons meer dan te veel heeft bedield, en waarvan — naar wij met genoegeen hebben ontwaard — het Hollandsch publiek, aanvankelijk misschien er dorch verblind, toch allengans af keering is geworden, zoodat men bij onderscheidene onzer tooneeldirecties meer en meer de zucht heeft zien levendig worden, om door eene meer nauwkeurige zifting het kaf van het koren te scheiden en den meer gekuischten smaak van het tooneelminnend publiek te gemoet te komen. Inzonderheid komt der directie van den thans besproken salon de lof toe, eene der eersten te zijn geweest, die de goede pad weder ingelagen zijn. — Wat nu de uitvoering van het onderwerpelijk stuk betreft, niet te streng willoende oordeelen en evenmin ons aan vleitaal knunnende schuldijk maken, bepalen wij ons tot de verklaring, dat zij tamelijk wel gelaagd is. Zonder den goeden wil der overige vertooners te willen misaken, meenen wij het goede van den uitslag voornamelijk aan de heeren Hermans, in de vervulling der titelrol, en van Biene, als de schoenmakersleerling Barnabé, alsmede M. Larondelle, als Jacqueline, te mogen toeschrijven; evenwel mogen wijden eerstenomede de aanmerking niet onthouden, dat het soms afgebroke, soms ook te veel nadrukkelijke van zijne voordragt zijn overigens goed spel veelal benadeeld. De beide nog jeugdige artisten, de heer van Biene en M. Larondelle, verdienen alomins aanvaarding; zij beloven, bij goede studie en verkgien routine, veel goeds. De heer Gubbels (ridder de Beuval) had enige goede oogenblikken, doch bedierf vaak zijn spel, doordien hij veel te min roivast was. M. Hermans deed bijkbaar haar best, als Athanas de Montfort; zoo zij zich het steevende in hare voordragt kon ontweunen, zou zij ongetwijfeld veel winnen. Dan heer Rosenveld was de weinig levendige rol van den intendant Remy beschoren; men kon hem waarlijk niet beschuldigen, dat hij dit karakter te levendig voorstelde, zelfs niet dat die intendant alle reden tot verontwaardiging heeft; de heer Rosenveld bleef ook daar eene bewonderenswaardige kalmte en gelijkheid van geest behouden. — Benige herhalingen van reeds vroeger door ons besproken stukjes werden hier overigens met goed succes ten tonele gevoerd.

salon des Variétés, in de Nes. Dingsdag-avond jl. werd door dit tooneelgezelschap voor het eerst, en gedurende den loop der week herhaaldelijk opgevoerd: De schoenlapper, drama-vaudeville in drie bedrijven. Dit stuk, eene episode uit de eerste Fransehe republiek ten onderwerp hebbende, heeft eene zeer goede strekking, gepaard aan eene onderhoudende en toch zeer geleidelijke ontwikkeling der intrigue, en verdient dan ook verreweg de voorkeur boven zoo vele gedroegtelijke geestescheppingen, waarmede de Fransehe literatuur ons meer dan te veel heeft bedield, en waarvan — naar wij met genoegeen hebben ontwaard — het Hollandsch publiek, aanvankelijk misschien er dorch verblind, toch allengans af keering is geworden, zoodat men bij onderscheidene onzer tooneeldirecties meer en meer de zucht heeft zien levendig worden, om door eene meer nauwkeurige zifting het kaf van het koren te scheiden en den meer gekuischten smaak van het tooneelminnend publiek te gemoet te komen. Inzonderheid komt der directie van den thans besproken salon de lof toe, eene der eersten te zijn geweest, die de goede pad weder ingelagen zijn. — Wat nu de uitvoering van het onderwerpelijk stuk betreft, niet te streng willoende oordeelen en evenmin ons aan vleitaal knunnende schuldijk maken, bepalen wij ons tot de verklaring, dat zij tamelijk wel gelaagd is. Zonder den goeden wil der overige vertooners te willen misaken, meenen wij het goede van den uitslag voornamelijk aan de heeren Hermans, in de vervulling der titelrol, en van Biene, als de schoenmakersleerling Barnabé, alsmede M. Larondelle, als Jacqueline, te mogen toeschrijven; evenwel mogen wijden eerstenomede de aanmerking niet onthouden, dat het soms afgebroke, soms ook te veel nadrukkelijke van zijne voordragt zijn overigens goed spel veelal benadeeld. De beide nog jeugdige artisten, de heer van Biene en M. Larondelle, verdienen alomins aanvaarding; zij beloven, bij goede studie en verkgien routine, veel goeds. De heer Gubbels (ridder de Beuval) had enige goede oogenblikken, doch bedierf vaak zijn spel, doordien hij veel te min roivast was. M. Hermans deed bijkbaar haar best, als Athanas de Montfort; zoo zij zich het steevende in hare voordragt kon ontweunen, zou zij ongetwijfeld veel winnen. Dan heer Rosenveld was de weinig levendige rol van den intendant Remy beschoren; men kon hem waarlijk niet beschuldigen, dat hij dit karakter te levendig voorstelde, zelfs niet dat die intendant alle reden tot verontwaardiging heeft; de heer Rosenveld bleef ook daar eene bewonderenswaardige kalmte en gelijkheid van geest behouden. — Benige herhalingen van reeds vroeger door ons besproken stukjes werden hier overigens met goed succes ten tonele gevoerd.

De schade bijgevoerd beschouwd moet worden als gemeene avary;... verstande dat men bij de opmaking der schade in het oog... dat het door het vuur veroorzaakt verlies, eene particuliere... schade, alijd onderscheiden moet worden van de opzettelijk... schade.

Nabij het lichtgebouw, hetwelk overigens rood gevorderd is, zijn, om... bij dag het kenmerk te verzekeren, twee bijgebouwen, het eene rood... gevorderd, het andere wit gepleisterd.

De eerste financiële resultaten van handelshervormingen.

En opstel van den heer B. Moutet, onder bovenstaanden titel in den... Courrier du Havre voorkomende, luidt als volgt: Het overzigt van den staat der ontvangsten van de directe belastingen... en opbrengsten gedurende de negen eerste maanden van 1861...

De 300 kilos netto vleesch kosten dus... Hierbij 20 pCt. winst, gelijkstaande aan de opbrengst... van het 5de kwartier... Komt men weder op den prijs van... voor 300 kilos vleesch.

Handels- en Effectenbeleg van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens...

In het laatste van de vorige maand bevatte het Handels- en Effectenbeleg... van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens, die met 20 pCt. uitmuntende zaken... maakt, hetgeen ook alleen uit de opbrengst van het 5de kwartier wordt gevonden.

MOEDER, Jaarlijksch bericht van Katoen tot 1 September.

Table with columns for 'De totale aanvoeren van het geëindigde jaar naar New-Orleans', 'Uitvoer n. Groot-Brittannië', 'Verbruik in Dog River Fabriek', and 'Verbrand'.

Af 984 b. van New-Orleans aangevoerd en 20,106 b. Voorraad op 1 Sept. 1859... b. 21,096

MOEDER, Jaarlijksch bericht van Katoen tot 1 September.

De totale waarde van den oogst in Zuid-Alabama bedroeg \$49,000,915.51 en het bedrag van den oogst in de Vereenigde Staten was 4,657,000 balen, makende eene totale waarde van \$270,692,782.

Het vleesch.

Veel is er, vooral in den laatsten tijd, gesproken en geschreeven over de duurte van het vleesch, weinig of niets is er tot nu toe gedaan om hierin te komen te komen. En toch wordt het hoog tijd, om eenige maatregelen te nemen.

Table with columns for 'toename', '1858', '1859', and '1860'. Rows include 'toename', '1858', '1859', and '1860'.

Koffij-bericht van Rio-Janeiro.

Bij stijgende prijzen en aanzienlijke aanvoer wilden, na het vertrek der Magdalena (8 Sept.), de exporteurs lager koopen dan de handelaars, aangaande vele voor de Vereenigde Staten bestemde schepen geseigd waren af te zetten; van daar dan ook, dat de omzet, onderscheidene dagen beperkt, later, door eene vermindering in den prijs van 300 à 400 reis, eene buitengewone bedrijvigheid, tot het vertrek der Gussene naar Bordeaux (25 Sept.), grootendeels voor Europa, te weeg bragt, waarnaar eene menigte schepen tot de op 40-gestegen vrachten werden gehaard, bij tot op 27 d. gestegen prijzen.

Table with columns for 'Te samen', '1860', '1859', and '1858'. Rows include 'Te samen', '1860', '1859', and '1858'.

Wisselcours op Londen 27 1/2 à 27 d. n. Hamburg 670 rs.; Parijs 350 à 355 rs. — Frachten naar het Kanaal 40/- à 45/- naar de Vereen. Staten 60 à 70 c.

Table with columns for 'Uitgeklard sedert het vertrek der Magdalena', 'Van Rio naar het Kanaal', 'Santos dito', 'Rio en Santos', 'Noordzee, Bordeaux en Portugal', 'Rio naar de Oostzee', 'Gibraltar en de Middell. zee'.

Uitvoer van Rio-Janeiro van 1 Sept. tot 1 Sept. 1859.

Table with columns for 'Naar', 'Hamburg en Altona', 'Het Kanaal', 'Bremen', 'Antwerpen', 'Holland', 'Noordzee Totaal', 'De Oostzee en Kopenhagen', 'Havre', 'Engeland', 'Bordeaux', 'Marseille', 'Midd. Zee', 'Portugal', 'Europa Totaal', 'Kaap de Goede Hoop', 'De Vereen. Staten'.

Berigt aan Zeevarenden.

De Yachting van New South Wales... Lichttoeren nabij Jervis Baai... Lichttoeren van Nieuw Zuid Wales is een witte aalende toren gebouwd... Lichttoeren van Jervis baai (Boven-land) gelegen op 2 mijlen... Lichttoeren van de Zuidoost-land... Lichttoeren van de Zuidoost-land... Lichttoeren van de Zuidoost-land...

Handels- en Effectenbeleg van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens...

In het laatste van de vorige maand bevatte het Handels- en Effectenbeleg... van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens, die met 20 pCt. uitmuntende zaken... maakt, hetgeen ook alleen uit de opbrengst van het 5de kwartier wordt gevonden.

MOEDER, Jaarlijksch bericht van Katoen tot 1 September.

Table with columns for 'De totale aanvoeren van het geëindigde jaar naar New-Orleans', 'Uitvoer n. Groot-Brittannië', 'Verbruik in Dog River Fabriek', 'Verbrand'.

Het vleesch.

Veel is er, vooral in den laatsten tijd, gesproken en geschreeven over de duurte van het vleesch, weinig of niets is er tot nu toe gedaan om hierin te komen te komen. En toch wordt het hoog tijd, om eenige maatregelen te nemen.

Handels- en Effectenbeleg van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens...

Table with columns for 'toename', '1858', '1859', and '1860'. Rows include 'toename', '1858', '1859', and '1860'.

Koffij-bericht van Rio-Janeiro.

Bij stijgende prijzen en aanzienlijke aanvoer wilden, na het vertrek der Magdalena (8 Sept.), de exporteurs lager koopen dan de handelaars, aangaande vele voor de Vereenigde Staten bestemde schepen geseigd waren af te zetten; van daar dan ook, dat de omzet, onderscheidene dagen beperkt, later, door eene vermindering in den prijs van 300 à 400 reis, eene buitengewone bedrijvigheid, tot het vertrek der Gussene naar Bordeaux (25 Sept.), grootendeels voor Europa, te weeg bragt, waarnaar eene menigte schepen tot de op 40-gestegen vrachten werden gehaard, bij tot op 27 d. gestegen prijzen.

ENGLISCH INDIE.

Lichttoeren op Manora-Point. De lichttoeren staan op: 24° 47' 11" N. breedte; en 66° 58' 15" O. lengte Oost van Greenwich. Het licht is wit, 119 Engelse voet boven het zeevlak... De verdere aanwijzingen betreffende zeilaanwijzingen tot het aandoen der Kuroo-... Ter kennis van belanghebbenden worden... I. Zwades.

Handels- en Effectenbeleg van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens...

In het laatste van de vorige maand bevatte het Handels- en Effectenbeleg... van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens, die met 20 pCt. uitmuntende zaken... maakt, hetgeen ook alleen uit de opbrengst van het 5de kwartier wordt gevonden.

MOEDER, Jaarlijksch bericht van Katoen tot 1 September.

Table with columns for 'De totale aanvoeren van het geëindigde jaar naar New-Orleans', 'Uitvoer n. Groot-Brittannië', 'Verbruik in Dog River Fabriek', 'Verbrand'.

Het vleesch.

Veel is er, vooral in den laatsten tijd, gesproken en geschreeven over de duurte van het vleesch, weinig of niets is er tot nu toe gedaan om hierin te komen te komen. En toch wordt het hoog tijd, om eenige maatregelen te nemen.

Handels- en Effectenbeleg van ingezonden artikel, aangaande de verrigtingen van eene vleesch-maatschappij te Amiens...

Table with columns for 'toename', '1858', '1859', and '1860'. Rows include 'toename', '1858', '1859', and '1860'.

Koffij-bericht van Rio-Janeiro.

Bij stijgende prijzen en aanzienlijke aanvoer wilden, na het vertrek der Magdalena (8 Sept.), de exporteurs lager koopen dan de handelaars, aangaande vele voor de Vereenigde Staten bestemde schepen geseigd waren af te zetten; van daar dan ook, dat de omzet, onderscheidene dagen beperkt, later, door eene vermindering in den prijs van 300 à 400 reis, eene buitengewone bedrijvigheid, tot het vertrek der Gussene naar Bordeaux (25 Sept.), grootendeels voor Europa, te weeg bragt, waarnaar eene menigte schepen tot de op 40-gestegen vrachten werden gehaard, bij tot op 27 d. gestegen prijzen.

HANDELINGEN der STATEN-GENERAAL.

Bijvoegsel, behoorende tot het Nieuw Amsterd. Handels- en Effectenblad van Maandag 12 November 1860, (Tweede editie), No. 314.

TWEDE KAMER.

Zitting van Vrijdag 9 November 1860.

Voorzitter: de heer Mr. G. J. O. VAN REENEN.

(Vervolg van het nummer van gisteren.)

De Minister bespreekt daarna de financiële uitkomsten van de vermindering van het getal hoven. Werkt de bezuiniging niet geheel, dan is het de schuld van nieuwe elementen, die in de wet zijn gekomen, zoo als bv. de verhooging der tractementen van de kantonregters en griffiers, met wegvalling hunner emolumenten; aanstelling van vaste ambtenaren van het O. M. bij de kantonregten, enz., maar zijn die uitgaven nuttig, dan kan men niet beweren dat er niet bezuinigd wordt. De Min. bestrijdt de meening van hen, dat de vermindering van hoven nadeelig zou zijn voor de justiciabelen en betoogt, dat de regel, dat de regter in de nabijheid moet wonen, niet absoluut kan worden toegepast en dat het ook bij een burgerlijk appel geen volstrekt vereischte is. Ook in strafzaken is getuigenverhoor in appel geen regel en hij ziet niet in, waarom men nu, voor enkele gevallen elf hoven zou moeten behouden. Hij toont aan, dat in Frankrijk slechts 27 hoven voor 36 miljoen inwoners zijn; in België 3 hoven voor 4 miljoen en in de Rijn-provinciën slechts een hof van appel, en in geen dier landen worden klagtingen gehoord over den te grooten afstand. Hij wederlegt de meening, dat de hoven gestadig werk moeten hebben.

Over de noodzakelijkheid van het bestaan van regtbanken en kantongeregten bestaat geen strijd; maar wel tegen de uitbreiding hunner competentie. De Minister betoogt dat het criterium van hetgeen men verstaat onder gewonen regter is, dat deze wel heeft een minimum, geen maximum van competentie. Wil men nu den kantonregter, maken tot den zoogenaamden conciliateur, dan moet hij geene regtsmagt bezitten; sedert 1790 zijn evenwel de vrederegters altijd regters geweest, terwijl de mogelijkheid bij deze wet volstrekt niet is uitgesloten, dat de kantonregter partijen zou kunnen bevredigen. In Frankrijk was de vrederegter regter in kleine zaken, en in de landen, die de Fransche organisatie hebben overgenomen, is hunne competentie aanmerkelijk uitgebreid. Dit is in Frankrijk eveneens het geval, hoewel niet in die mate, maar bij elke vergadering der departementale raden dringt men op uitbreiding dier competentie aan. De Min. wijst op Hessen, Beieren, België en Sardinië, waar de competentie van den kantonregter tot f 500 is uitgebreid. Hij betoogt de noodzakelijkheid dier uitbreiding op twee gronden: het belang der justiciabelen, die meer belang hebben bij zoodanigen regter dan bij een collegialen regter en de noodzakelijkheid van de vereenvoudiging der procesvormen. In vele zaken toch is bij het bestaan van velen vormen spoedig regt onmogelijk, en staat gelijk met eene feitelijke regtsweigerings. In Engeland heeft men dit denkbeeld slechts onvolkomen door de graafschaps-geregtten verwezenlijkt. Die zaken behoren dus bij den kantonregter, waar de waarde van het onderwerp in geschil niet toelaat, ze voor de regtbanken te brengen; ten tweede, spoedvereischende zaken; ten derde, waarbij locale kennis vereischt wordt. Als maatstaf der competentie is f 300 aangenomen en wel daarom, omdat het in dat geval meestal zaken betreft, waarvan het gewigt niet in verhouding tot de kosten zou staan, indien men ze bij den hogeren regter brengt, terwijl ook niet uit het oog mag worden verloren, dat de grens van het getuigenbewijs in de meeste gevallen tot f 300 is beperkt. Ten slotte merkt de Minister omtrent dit punt op, dat reeds sedert 1850 zoodanige uitbreiding was voorgesteld en hij nooit ernstige oppositie daartegen had gehoord. Hij erkent, dat er bezwaren aan de uitbreiding der competentie verbonden zijn, maar het belang der justiciabelen moet het zwaarst wegen. Bij vereenvoudiging der procedure bij de regtbanken zou men hetzelfde doel niet bereiken, terwijl de statistiek leert, dat in de meeste gevallen van de vonnissen der kantonregters geen appel is aangezet; slechts 8½ pCt. der vonnissen wordt geappelleerd.

De Minister ontkent de juistheid van het ongunstige oordeel, dat in den regel over de kantonregters wordt uitgesproken. In Frankrijk zijn de vrederegters geheel andere personen, gewezen klerken, schoolmeesters, apothekers enz. Mogt het waar zijn, dat dit oordeel juist is, dan zullen eene vermeerdering der tractementen de voorgestelde onafzetbaarheid en opdracht uitsluitend aan juristen, goede middelen tot verbetering zijn. Hij stelt zich voor, om bekwaame jongelieden door middel van het griffierschap tot goede kantonregters te vormen. De algemeene verbetering der tractementen zal geen middel zijn, om praktische mannen te verkrijgen; goede ambtenaren moeten in de magistratuur worden aangekweekt. Bij verbetering van het hooger onderwijs zal de doctorsgraad ook alleen dienen te worden gegeven, aan hen, die dat verdienen. De nieuwe regeling van het hooger onderwijs zal daarin eenige verbetering kunnen brengen. De wet op dat stuk is een onderwerp der zorg van de regering. (gelach.) De verbetering van de tractementen voor de kantonregters en leden der regtbanken kan in de latere wet tot indeeling der kantons worden behandeld. Die indeeling kon bij deze wet niet plaats hebben; zij is gebaseerd op de werking der competentie en van de appellabiliteit.

Ten slotte beantwoordt de Minister den heer Heemskerk Az., die de wetboeken van regtsvordering en strafvordering tegelijk met deze wet tot stand wil hebben gebracht. De Minister is van oordeel, dat eer die veelomvattende wetten ontworpen, bij den raad van state en bij de Kamer behandeld zijn, veel tijd kan verlopen. Moest inmiddels de organisatie onaangeroerd blijven, dan zou de demoraliserende toestand, die bestaat, zeer ten nadeele van het algemeen verlengd worden. In alle geval kan de Kamer beoordeelen of de invoering der regterlijke organisatie wachten moet tot na eene herziening dier wetboeken, dan wel eerst de regterlijke organisatie tot stand moet komen, des noods met partiële wijziging in die wetboeken. Het laatste hoopte de Minister.

De heer WINTGENS kwam nu op zijne bezwaren terug. Hij betoogde 1°. dat daar organisatie der strafregtspleging een hoofdbeginsel dezer wet was, dit punt hier en niet bij art. 59 moest worden behandeld; 2°. het verkeerde en onwetenschappelijke van appel in strafzaken; 3°. dat art. 5 add. der Grondwet bedoelde eene geheel nieuwe regterlijke organisatie; 4°. dat de Hooge Raad moest zijn hof van appel; 5°. dat de strekking van zijn advies niet was afschaffing van het civiel appel; 6°. het verkeerde van cassatie wegens schennis van het regt; 7°. den weinigen arbeid der hoven van appel; 8°. de te groote uitbreiding van de regtsmagt der kantonregters, die hun oorspronkelijk karakter verliezen. — Spr. was van oordeel dat, alvorens tot de artikelen over te gaan, men eerst het eens moest zijn over de hoofdbeginselen, waarop de verschillende artikelen waren gebaseerd; als: 1°. of de contentieuse regtsmagt der kantonregters zou worden uitgebreid; 2°. of de regtbanken in de eerste instantie zouden oordeelen over alle misdrijven, behalve die, waarvan de kennisneming aan den Hoogen Raad en aan de kantonregters was opgedragen; 3°. of er hoven zouden zijn; 4°. of aan den Hoogen Raad eene beslissing over schennis van regt zou worden gegeven. Hij meent dat die vraagpunten voor de behandeling der achterenvolgende artikelen behooren te worden uitgemaakt.

De heer VAN GOLTSTEIN vroeg thans het woord, doch wegens het vergevorderde uur werden de beraadslagingen verdaagd tot den volgende morgen.

De Eindverslagen zijn uitgebragt over de wets-ontwerpen nopens de ontheffing der hypothecaire verbanden op de goederen der Maatschappij van Weldadigheid en de begroting voor de Landsdrukkerij over 1861. — Den dag der beraadslaging over die ontwerpen nader te bepalen.

Zitting van Zaterdag 10 November.

Voorzitter de heer VAN REENEN.

De vergadering wordt ten 11 ure geopend.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over de regterlijke organisatie, en vooreerst de algemeene beschouwingen voortgezet.

De heer VAN GOLTSTEIN kon zich wel vereenigen met het gevoelen van den heer Wintgens, om de hoofdpunten afzonderlijk te behandelen. Hij komt terug op de geschiedenis van het 5de add. art. der grondwet, ten betooge dat eene grootere hervorming in de bedoeling lag. Van de vroegste tijden af was eene instantie regel; twee uitzondering; drie waren er nooit, dat is eene uitheemsche instelling. Spreker kwam terug op het votum van verleden jaar betreffende den Hoogen Raad als hof van cassatie. Dat votum bedoelde, volgens spreker, alleen, dat er zij een hof van cassatie, dat aan zijne bestemming kan voldoen. Met het begrip van cassatie, door den Min. gegeven, kon spr. zich ook niet vereenigen, immers, regtspraak ten principals is een element, vreemd aan een zuiver cassatiestelsel. Regtszekerheid zal evenmin verkregen worden door vernietiging wegens rechtschennis; een vormigheid wordt slechts verkregen door gelijkmatige toepassing der wet. Art. 162 der Grondwet spreekt bovendien van wetten, en niet uitspraken, strijdig met het regt. Spr. gelooft niet dat alle vonnissen aan de censure van den H. R. behooren onderworpen te zijn. Hoe ver de vernietiging moet gaan, wordt echter overgelaten aan de wet. Daarom moeten niet alle, zelfs de geringste vonnissen, voor cassatie vatbaar zijn. De chambre de requestes in Frankrijk is juist een middel, om de te vele voorzieningen te temperen.

De heer WIEHERS zegt dat eene peremptoire en dilatoire exceptie geheel verschillend van natuur en werking zijn, en dat dus zijne dilatoire exceptie, door de peremptoire des Min. niet is vernietigd. Verdeeling van arbeid, zooals de heer Wintgens wil, toegepast op de hoven, is ongerijmd, dat is alleen op fabriekwerk toepasselijk. Het voorbeeld van Frankrijk bewijst hierin niets. Daar is de regtbank instructeur van het proces en wijst daadlijk ongemotiveerde vonnissen. De wezentlijke tijd om de R. Org. in het leven te roepen, is nog niet gekomen. Men lette slechts op de groote dispariteit van gevoelen, dat uit de discussiën is gebleken, meerdere eenstemmigheid, om zedelijke kracht te bevorderen, is daartoe noodig.

De heer VAN DER VEEN bespreekt nog nader het mutueel appel en gelooft, dat dit het middel is, om zoodoende tot vereenvoudiging en bezuiniging te komen; hij beweert dat het gezag van regterlijke uitspraken niet kan ahangen van den titel des regters, ter bestrijding van de meening des Ministers, die van oordeel was, dat de regter in appel altijd van Hoogen Raad rang moest zijn.

De heer VAN DER LINDEN wil niet spreken over den H. R. als hof van appel, of als hof van cassatie. In 1855 reeds was het laatste door de meerderheid der kamer in beginsel aangenomen, en vijf jaren geleden waren wij even ver als nu, door de schuld van Ministers, die de portefeuilles aanvaardden, met eene overtuiging, in strijd met het gevoelen van de meerderheid der Kamer. Hij zal niet spreken over het Crimineel appel, of over de behandeling van criminele zaken. Dit wetsontwerp is beneden hetgeen men van den Min. verwachtte. Hij had eene nieuwe schering verwacht. Was hij toch de militaire regtspleging, de conflicten, de regeling van dier regtsbijstand, en zooveel meer, dat in deze wet had behooren te zijn opgenomen? Goed regt is een vereischte, zegt men; maar wordt er dan in Nederland zoo slecht regt gesproken? Hangt het af van het personeel of van de inrigtingen?

Goedkoop regt. Wat al te goedkoop is, is meestal niet te best. Het dure spruit voort uit de rekeningen der practisjens, en uit de belasting, die het land heft. Men lette slechts op de kosten, voor zegel- en registratie-regten gevorderd. Teregt is geklaagd over de beunhazerij, die de menschen tot processen aanpoort; velen willen dit zien afschaffen. Maar wil men dan een goed bureau, dan moet men dit ook goed beta-

len. De zaken gaan thans over zaken goed als vroeger. Men voeten-
vondte evenwel de proceessen men in veranderinge regel de registratie-
kosten aldaan veel wil doen. Spr. behaart voorts de omvreding van
de bevoegdheid der kantonregters in civiele zaken, waarvoor hij zich
verzet. Twee bevoegden worden tegen elkaar over. Het eerste is
het Fransche systeem, met concentratie van rechtspraak. Spr. acht dit
nadeelig voor de justiciablen. Het tweede stelsel maakt den regter
toegankelijk voor de justiciablen. Spr. helt over tot het gevoelen om
den kantonregter tot gewonen regter te maken. Maar dan moet ook die
lagere regter spreken en niet zijn conciliateur, maar moet bovenal
ophouden te zijn hulp-officier van Justitie. Spr. kan zich niet vereenigen
met de klacht over slechte rechtspraak der kantonregters, en bewijst
dit uit de weinige appellen van de vonnissen der kantonregters, en uit
de weinige vonnissen in het belang der wet gecasseerd.

De MINISTER VAN JUSTITIE beantwoordt nog de verschil-
lende sprekers. Hij bespreekt de exceptie door den heer Wichers
voorgesteld, en houdt die voor peremptoir, omdat volgens dien Spr.
de hoofdbeginzelen der tegenwoordige organisatie zonder wijziging
zouden blijven. Men zou dan, ter voldoening aan art. 5 der Grond-
wet slechts behoeven eene wet te maken, bepalende: "de bestaande or-
ganisatie wordt gehandhaafd." De tijd tot daarstelling eener R. O. is
nu daar. Ten opzichte van één punt is ten minste geen dispariteit, dat
de H. R. zij hof van cassatie; dat de Kamer dus over de andere be-
ginzelen beslisse. Hij ziet niet in dat de vraag over het crimineel
appél niet bij art. 54, maar juist hier zoude moeten worden beslist.
De vraag, ontleend aan art. 5 add. der Grondw. is, waarin moet de
hervorming bestaan? Hij komt terug op de grieven tegen de bestaande
organisatie. In de eerste plaats waren die de weelde van het gefal
hoven; later eerst de oorlogsverklaring tegen de H. R. als hof van
cassatie. Het toezigt van den H. R. zal het stelselmatig zijn, kan niet uit
twee heterogene bestanddeelen bestaan, appél en cassatie. Koloniale
rechtspraak en rechtspraak tegen den Staat als gedaagde liggen daar
buiten. Twee beginzelen was hij steeds toegedaan, cassatie en appél
in strafzaken. Na rijp beraad is hij van de toepassing van een begin-
sel, rechtspraak ten principale, in stede van het zuiver reuvooristelsel
afgeweken; maar dit is niet inconsequent. De jurisprudentie van den
H. R. is geen bindende regel: zij heeft slechts moreel gezag en dus
kan het gevoelen van den heer van Goltstein, in dit opzigt, niet
opgaan.

De Min. komt terug op het woord *wet* in art. 406 B. R., en
geloof, dat daaronder niet uitsluitend moet worden verstaan; de
duidelijke bepaling eener Nederl. wet; alle vonnissen moeten aan
de censuur van den H. R. worden onderworpen.

De Min. reuteert nogmaals het gevoelen van den heer van der
Veen over het mutueel appél. Hij besamt zeer veel van hetgeen de
heer van der Linden heeft gesproken, en verklaart een voorstan-
der van eene militaire rechtspleging, zamenhangend met de burger-
lijke, berustende op hetzelfde beginsel, te zijn. De daartoe strek-
kende wet is dus eene burgerlijke, niet te pas komende bij eene
R. O., evenmin als de regeling der conflicten. De rechtsbijstand is
een onderwerp van procesorde, maar minder behoorende tot de regter-
lijke inrigting. Het zal mogelijk zijn het ideaal van den *magis-
tratus*, als regter van alle zaken in eerste instantie te verwezenlijken.
Waar toch die menigte uitstekende, goed bezoldigde regters te
vinden: Zelfs in Engeland, heeft men niet in den alleenregter al
die waarborgen gevonden, maar in de meeste gevallen aan dien
regter eene jury van 5 leden toegevoegd. De Min. is het eindelijk
eens met den heer van der Linden, dat de kantonregter niet moet
zijn hulp-officier van Justitie. Bij de beziening van het Wetb. van
Straf. moet op die anomalie gelet worden.

De algemeene beraadslagingen werden hierop gesloten.

De heer WINTGENS stelde thans als motie van orde voor, de be-
raadslaging over de artikelen te beginnen met art. 41. Zoодоende zou,
z. i., de Kamer oodelijk komen in het fond der zaak, terwijl hij het
ook meer logisch achtte, het eerst te bepalen, wat de regterlijke
verrijten, zullen hebben en de verrijten der regterl. ambtenaren
aan te duiden.

Deze motie vindt weerpraak bij den heer VAN LIJNDEN, die
meent, dat de eene afdeeling als het ware op zich zelve staat, terwijl
de heer HACKBET ook eene gedeidelijke dit is beter acht. De
heer WINTGENS zag echter door zijn voorstel niets geprojudi-
ceerd. De MINISTER mistuust men meende, dat hij wel het gezag
was. Hij zag bovendien het nut van de voorgestelde motie van orde
niet in, en trok zelfs in twijfel of zij met de bepalingen van het regl.
van orde strookte.

Ten slotte werd de motie *verworpen* met 45 tegen 15 stemmen-
Vóór: de heeren v. Twist, v. Bosse, Elout, v. Asch v. Wijck, Hugén,
holtz, v. Hoëvell, Wybenga, Meylink, Wintgens, Poortman, v. d.
Veen, v. Goltstein, de Brauw, Heemskerk Az. en Begram.

Art. 1 komt thans in beraadslaging.

De heer VAN ECK vraagt of de administr. rechtspraak niet *voorloop-*
zig bij den burgerl. regter kan worden gebracht. Zonder die opdracht
toch kan die burgerl. regter niet alle geschillen tot zich trekken. Hij
betooft, dat de regterl. magt dikwijls had geoordeeld over administr.
geschillen, waar het schade en vergoeding betrof.

De MIN. V. JUSTITIE gelooft, dat er eene administr. rechtsmagt
noodig is; de regter moet niet getrokken worden op het terrein van de
uitvoerende magt; dit is ook de leer van den Hoogen Raad, terwijl de
Grondwet in art. 128 geschillen van bestuur erkent en eene afzonder-
lijke wet daarvoor wil.

De artt. 1, 2 en 3 worden daarop zonder verdere discussie *aange-*
namen.

Over art. 2 (*de hoven*) heeft eene hoofdelijke stemming plaats, met
dien uitslag, dat 51 leden zich vóór en 8 zich tegen dat artikel verklar-
ren, zijnde de heeren de Brauw, v. Twist, v. Bosse, Thorbecke, Wint-
gens, Poortman, v. d. Veen en v. Goltstein.

De beraadslaging wordt geopend over de IIIe afdeeling, handelende
over het *Openbaar Ministerie*.

De heer VAN DER LINDEN wenscht dat in de wet duidelijk
zij uitgedrukt, wat het karakter van het Openbaar Ministerie moet
zijn, namelijk gens du roi, of gens de la loi. Hij ziet tegenspraak in
art. 5 met art. 6. Hij vraagt of het Openbaar Ministerie onder de be-
velen van den Min. van Justitie zal moeten staan? In dat geval kon
de Min. de strafwet schorsen, en dan bedekt men het O. M. met de
weilijn van onafhankelijkheid en zelfstandigheid, terwijl het inderdaad
afhankelijk zal zijn. De Min. van Justitie, zegt hij, zal toch niet ont-
kennen; dat vroeger wel eens bevel is gegeven, b. v. drukpersdelicten
alleen te vervolgen op hooger last. Nu moet het stelsel openhartig in
de wet zijn uitgedrukt, en wil men een onafhankelijk O. M., dan moet
art. 6 vervallen. Hij vraagt vervolgens, moet het O. M. den staat repre-
senteren, als deze een civiel proces voert; waarom is dit punt niet ge-
regeld; en waarom is de bepaling weggelaten, dat de regterlijke magt
bevoegd is eene vervolging te bevelen, waar het O. M. dit nalast.

De heer DE BRAUW betooft, dat art. 6 uitmaakt, dat de ambte-
naren van het O. M. zijn gens du roi, en dus dienaars van de kroon.
Zij moeten dit zijn, want zij zijn ook met de uitvoering belast. De
Min. kan bevelen, op zijne verantwoordelijkheid, een misdrijf niet te
vervolgen. Het ligt ook in art. 163 der Grondwet, waarin niet be-
paald is, dat de ambtenaren van het O. M. voor het leven benoemd
zijn, dat ze zijn dienaars van de kroon.

De MIN. VAN JUSTITIE is van oordeel, dat het hier geldt een
theoretisch vraagstuk, want in de praktijk bestaat nergens eene orga-
nissatie, volgens welke het O. M. niet is gens du roi (dienaars van de
uitvoerende magt). Alleen in de revolutionaire tijden in Frankrijk
waren die ambtenaren onafzetbaar. Onafzetbaarheid, behalve waar
het geldt den Proc.-Generaal bij den H. R., is in strijd met den geest
der Grondwet. De Min. ziet geen strijd tusschen art. 5 en 6. Art. 5
verplicht het O. M. niet tot vervolging van elk strafbaar feit, maar
zegt, dat de vervolging tot zijne attributen behoort. Naast een
verantwoordelijk Min. kan het O. M. niet onafzetbaar zijn. Het is be-
last met de uitvoering van wetten op juridisch terrein, en moet ook wel-
ken voor de uitvoering van vonnissen. Het is dus een deel der uitvoer-
rende magt. De Min. moet in het publiek belang het regt hebben, den
last tot niet vervolging te geven.

De Min. is van oordeel, dat er waarborgen moeten zijn, dat het O.
M. zijne taak vervulle en daarom moet het niet onafzetbaar zijn, want
de regterlijke magt kan niet verdere in alle verzuim, en er bijzondere
veel maatregelen van achtheffing, om een waarborg voor een onafzetbaar
O. M. te vinden, in de beraadslaging, dat de H. R. bij afwezigheid van
een regterlijk ambtenaar kan bevelen. De Min. is in het onzekere, of de
heer van der Linden een onafzetbaar O. M. wil. Het O. M. moet niet
in civiele zaken voor den Staat optreden; dit ligt niet in zijn werkkring,
en de Staat zal er beter bij varen, als hij moeilijke procedures aan
doorknede pleitbezorgers toevertrouwt.

De heer VAN DER LINDEN repliceert kortelijk. Hij heeft niet
gesproken van de onafzetbaarheid van het O. M. Hij ziet intusschen
geen verbod daartegen in de grondwet. Ofschoon de grondwet geen
gewag maakt van de onafzetbaarheid van den kantonregter, neemt de
Min. die echter in zijn ontwerp op. Waarborgen voor pligtverzuim
zouden hier even goed bestaan, als waar het een regt-geldt. Hij komt
terug op den zin van art. 5 van het ontwerp, en meent dat de kroon,
de strafwet niet op zijde moet kunnen schuiven. Wil men het O. M.
van de regering afhankelijk maken, dan stelle men het beginsel van art. 6
beter in het licht. Hij beroept zich op het gezag van Jonas Daniel Meijer,
ten befoege dat het O. M. in civiele zaken voor den staat behoort op te
treden. Hij kan zich niet vereenigen met het karakter van het O. M.
dat alleen dan de strafwet moet handhaven, als de Min. van Justitie geen
last tot het tegendeel geeft.

De MINISTER VAN JUSTITIE veedeidigt nog nader het verband
tusschen de artt. 5 en 6. Hij betooft dat de woorden "het O. M. is be-
last met de vervolging van alle misdrijven" niet uitdrukken eene ver-
plichting, maar slechts eene bevoegdheid geven. De algemeene beraad-
slaging over afdeeling II wordt nu gesloten, en de verdere discussie
verdaagd tot aanstaanden Maandag.

In de zitting der Tweede Kamer van 9 dezer zijn ingekomen:

De navolgende verzoekschriften, als: een adres van gebr. Janssens,
te Roermond, eigenaren eener Adrianopol-roodverwerij met stoom-
werktuig, betreffende het voorgedragen tarief van regten op den in-
en uitvoer; twee adressen van de gemeentebesturen van Terheyden en
Veendam, houdende aandrang op wijziging der armenwet wat het
domicillie van onderstand betreft.

NIEUWE REGTERLIJKE INRIGTING.

De heer Cool heeft de volgende amendementen op het ontwerp
van wet, omtrent de nieuwe regterlijke inrigting voorgesteld:

Art. 41, laatste alinea, aldus te doen vervangen:
"De kantonregters en hunne plaatsvervangers"; en achter art. 94
eene tweede alinea te doen volgen, luidende:
"De bezoldigingen worden te gelijker tijd herzien."